

Spirituwatte?

De maand van de spiritualiteit

Jos Douma

Als ik met mensen spreek over spiritualiteit, dan krijg ik nog wel eens te horen: 'Wat zeg je? Spirituwatte?' Het is inderdaad een lastig woord om uit te spreken: je struikelt er gemakkelijk over.

Spiritualiteit

Maar het valt niet te ontkennen dat je het vandaag de dag ook overal tegenkomt. Ook al is het een moeilijk woord, het wordt wel overal en nergens gebruikt. Het komt in allerlei combinaties voor: spiritualiteit en business, spiritualiteit en religie, spiritualiteit en esoterie, spiritualiteit en je inzetten voor dieren. En als je ergens maar het woord 'spiritueel' voor zet, dan wordt het onderwerp alleen daardoor al een stuk interessanter en inspirerender: spiritueel tuinieren, spiritueel ondernemerschap, spirituele therapie, spiritueel leidinggeven.

Zingeving

Een van de uitingsvormen van deze breed levende interesse voor spiritualiteit is de jaarlijkse Maand van de Spiritualiteit. Dit is een initiatief van Uitgeverij Ten Have, Dagblad Trouw en omroepvereniging KRO. Volgens de initiatiefnemers hebben veel mensen behoefte aan inspiratie en zingeving. Het lijkt erop dat er ondanks alle welvaart ook iets verloren is gegaan. Daarom zoeken mensen naar een beter evenwicht tussen materiële welvaart en geestelijk en lichamelijk welzijn. Zo willen de initiatiefnemers aansluiten bij deze groeiende behoefte aan zingeving en inspiratie die we zien in onze samenleving.

Breed

Nu hanteert de Maand van de Spiritualiteit een breed begrip van spiritualiteit. Daarbij beperkt ze zich niet tot enkel institutionele vormen van spiritualiteit en zelfs niet tot alleen de religieuze invalshoek. De Maand van de Spiritualiteit wil ruimte bieden aan zowel de spiritualiteit die verbonden is met de relatie God-mens, als aan spiritualiteit die meer verbonden is aan levenskunst.

Dat levert dan ook een heel breed beeld op als je bijvoorbeeld kijkt naar de Top 10 voor 2009 van boeken die is samengesteld. Het gaat bijvoorbeeld over zelfinzicht en zelfcompassie, over boeddhistische meditatie in het dagelijkse leven, over hoogsensitiviteit, over Jezus als spirituele leraar die de weg van de verlichting gaat en over de kracht van zelfwaardering. Spiritualiteit lijkt zo een containerbegrip te worden voor alles wat te maken heeft met ervaring, bezig zijn met jezelf, bezieling, inspiratie en zingeving. Vaak met een religieuze kleur maar lang niet altijd.

Christelijk

Daarom is het een goed idee om ook aandacht te geven aan een christelijke Maand van de Spiritualiteit. Want het christelijk geloof kan hier een heel eigen stem laten klinken. Voor alle mensen die op zoek zijn naar zingeving en inspiratie, naar bezinning en bezieling heeft ook het christelijke gedachtegoed een heel rijk aanbod.

Ik denk zelf dat het ook belangrijk is dat de christelijke kerken (van welke richting dan ook) beseffen dat we leven in wat al wel de 'eeuw van de spiritualiteit' wordt genoemd. Op de 'markt' van spiritualiteit en zingeving kan de kerk een eigen 'aanbod' doen. Hier liggen voor de kerk mogelijkheden om als geloofsgemeenschap relevant te zijn voor de samenleving en om zich zelfbewust te profileren.

Zonde en genade

Nu is het uiteraard wel de vraag of de kerk daartoe in staat is en of ze de boodschap van het evangelie ook zo kan vertolken dat deze door 21e eeuwse mensen gehoord kan worden als betekenisvol voor hun eigen leven. Als we alleen communiceren dat alle mensen gezondigd hebben en vergeving van zonden nodig hebben door de genade van het kruis van Christus, is de kans dat dit als evangelie wordt opgepikt niet zo heel erg groot. Mensen van de 21e eeuw stellen niet de vraag 'Hoe krijg ik een genadig God?' (Wat niet betekent dat dit dus, vanuit het perspectief van het evangelie, niet hun diepste levensbehoefte is.) Maar mensen stellen wel de vraag naar de zin van hun bestaan, naar een betekenisvol leven dat diepgang heeft en inspireert. Ze vragen naar god.

Leven in de Geest van Jezus

Ik ben ervan overtuigd dat een kerk die Jezus aan de mensen voorstelt en zijn fascinerende boodschap over het koninkrijk van God laat horen, een heel eigen en waardevol 'aanbod' doet op de 21e eeuwse 'markt' van spiritualiteit, zingeving en religie. Daarbij kan juist ook worden benadrukt dat de term spiritualiteit van

oudsher christelijke wortels heeft. Spiritualiteit komt van het woord spiritus, en dat is in de Bijbel de Geest.

Zelf omschrijf ik spiritualiteit daarom ook graag als: leven in de Geest van Jezus. Christelijke spiritualiteit gaat over een levensstijl en een levenshouding die geworteld is in het evangelie van Christus. Dat evangelie gaat over bevrijding en verandering, over nieuwe ruimte om te leven, over liefde, vrede en vreugde. Al die thema's die in de hedendaagse zoektocht naar zin en bezinning en bezieling zo'n grote rol spelen, komen ook in de christelijke spiritualiteit aan de orde.

Christenen

Misschien moet we als christenen dat eerst zelf nog beter ontdekken. Zeker, er zijn ook belangrijke elementen uit het Bijbelse evangelie die haaks staan op wat mensen zoeken. Maar dat neemt niet weg dat de wijsheid van het evangelie van Jezus en het leven dat door zijn Geest wordt gestempeld alles in zich heeft om vindplaatsen te worden voor spirituele zoekers.

Maar kennen christenen voldoende hun eigen spirituele bronnen? Zien kerken dat christelijke geloven een levensstijl met zich meebrengt die spiritueel genoemd kan worden? Hopelijk kan de christelijke Maand van de Spiritualiteit bij deze (her)ontdekking een inspirerende rol spelen.

Jos Douma is de auteur van het geschenboekje 'Geworteld leven. Christelijke spiritualiteit' dat verscheen ter gelegenheid van de Maand van de Spiritualiteit 2009. In 2012 verscheen er een nieuwe uitgave:

